

Za enakopravno in omikano sožitje

Miljski župan Willer Bordon je posredoval tudi našemu uredništvu odprto pismo, ki ga je pred kratkim naslovil na župane v tržaški pokrajini, na parlamentarce, na predsednika tržaške pokrajine, na tržaškega škofa, na politične stranke in demokratske organizacije, na sindikate in kulturne delavce. Pismo miljskega župana je očitno posledica ostre polemike, ki je nastala po manifestaciji v zvezi z usodo miljske ladjedelnice Alto Adriatico, ko je na glavnem trgu v Trstu izostal govor v slovenskem jeziku. Marsikdo je prav miljskemu županu očital, da je dejansko odgovoren za to grobo žalitev in za novo ponižanje slovenske narodnostne skupnosti. Ker župana iz Milj poznamo, se ne moremo pri-
družiti tistim, ki ga napadajo, češ da je edini odgovoren za že omenjeni dogodek, čeprav je jasno, da ima kot eden glavnih prirediteljev manifestacije del krivde, če slovenski govornik ni mogel ali smel nastopiti na glavnem tržaškem trgu.

Prav radi pa objavljamo vsebino njegovega odprtega pisma, saj vsebuje plemenite misli ter stvaren predlog, kako naj se končno odstrani dejanska prepoved slovenskih govorov na največjem tržaškem trgu. Willer Bordon se kot miljski župan in kot navaden občan teh krajev obrača na vse kulturne in miroljubne ljudi ter jih poziva, naj »s svojo javno besedo prispevajo k odpravi ponižujočega stanja«, ki ga nekateri izkoriščajo, da se lahko nadaljuje politika ločevanja in netenja sovraštva, »kar pa bi bilo treba korenito odpraviti v duhu omikane sožitja«. Zato pisci meni, da je treba »prav na trgu, ki simbolizira enotnost ljudstva italijanske republike«, nastale iz osvobodilnega gibanja, v katerem so se rami bojevali in umirali Italijani in Slovenci teh krajev, skleniti mirovno pogodbo. «Obstoj različnih kultur in narodnosti v teh krajih — nadaljuje pismo — ne more prav gotovo biti razlog za ponižanje, temveč za skupno bogatenje in napredovanje. Župan pri tem omenja manifestacijo v korist ladjedelnice Alto Adriatico, ki je po njegovem, kljub hudi napaki zaradi odsotnosti slovenskega govornika, pomenila izreden trenutek za Trst in pokrajino. Zato meni, da je treba ponovno prirediti nekaj podobnega, ko naj se spet srečajo Italijani in Slovenci, tako da bo lahko prišla do izraza odprava starih raz-

(nadaljevanje na 3. strani)

Kaj se bo zgodilo?

Ameriški predsednik Reagan je v zadnjih tednih dramatično spremenil dva koncepta ameriške politike: o nevmešavanju v notranje zadeve srednjeameriških držav in o pasivnosti do tistega, kar se dogaja v svetu pod sovjetsko hegemonijo in na sovjetskem vplivnem območju sploh. Ta dva koncepta nista bila nikoli javno priznana kot načeli ameriške zunanje in vojaške politike, vendar pa sta bila pod predsednikom Carterjem dosledno in naravnost spektakularno upoštevana, glede na to, da je Sovjetska zveza lahko v Afriki pobirala kot zrele hruške, ki so padle z drevesa, državo za državo in jih politično ter ideološko podrejala svojemu vodstvu in da si je lahko privoščila vdor v Afganistan in že leto in četrt trajajočo vojno proti odporiškim silam.

Carter, ki je ob nastopu svoje vlade skoro demagoško obetal odločen boj za človeške pravice in prav tako odločno obrambo svobode vseh zatiranih, je potem postajal vse bolj mehke in pasiven ne samo do Sovjetske zveze, ampak tudi do leve ofenzive v Srednji Ameriki. Še zdaj ni jasno, kaj je bilo temu vzrok. Zelo verjetno ni šlo toliko za strah pred Sovjetsko zvezo kot tako, saj je vendar razpolagal z obsežno dokumentacijo o njeni dejanski vojaški in gospodarski moči, ki se še vedno ne more meriti v odprti vojni z ameriško, kaj šele s celim Zahodom, kot pa strah, da ne bi sprožil ka-

ke omejene vojne tipa Vietnam, ki bi stala Ameriko velikih denarnih in človeških žrtev, kar bi razburilo javno mnenje proti njemu in mu tudi onemogočilo ponovno izvolitev. Kot se je pokazalo, je bila ta njegova politika slabo preračunana, ker tudi tako ni bil izvoljen in se je zameril ljudem ravno s svojo pretirano previdnostjo, da ne rečemo bojazljivostjo. Izvoljen je bil Reagan, ki je obetal odločno zunanjo politiko in zaježitev sovjetskih hegemonističnih teženj, vendar pa je le malokdo verjel, da bo zares skušal svoje obete tudi izpolniti.

Zato ni čudno, da se javnost v Združenih državah samih kot tudi v ostalem svetu čudi, da skuša dosledno uresničiti vse tisto, kar je obetal v volilnem boju. Da se ne misli potegniti nazaj, je pokazal že s svojim gospodarskim programom, ki je prikrojen odločno po receptih, ki jih priporočajo ekonomisti, zagovorniki svobodnega tržnega gospodarstva, proti inflaciji: zmanjšanje državnega proračuna, zmanjšanje podpor in zmanjšanje davkov. Potem je odločno podprl vlado v El Salvadorju v boju proti levičarskim upornikom in zdaj je obljubil pomoč v orožju afganistanskim gverilcem. To ni majhna stvar, ker lahko pripelje do ostrega in obsežnega merjenja sil sredi Azije.

Reagan gotovo misli zares z vsemi temi načrti. V gospodarski politiki se bodo lah-

dalje na 2. strani ■

Vloga Gorice in osimski sporazumi

Preteklo soboto je bila v goriškem Avditoriju okrogla miza o temi »Gorica, odprta meja in osimski sporazumi« v priredbi teritorialnega odbora SKGZ za Goriško. Zborovanja so se udeležili številni politični in družbeni predstavniki z obeh strani meje, vodil ga je arh. Jože Cej; številni govorniki so prikazali svoje poglede na temo, ki je za naše mesto in v širšem pogledu za celo deželo velikega pomena. V glavnem so bila potrjetna že nekatera znana stališča. Precej govora je bilo o gospodarskih vprašanjih in o možnostih, da bi v goriškem prostoru prišlo do tesnega sodelovanja, zlasti na industrijskem področju. Lahko bi rekli, da je bila vsekakor teža razgovorov na prosti industrijski coni na Krasu, ki bi jo nekateri želeli prenesti na Goriško. Glede tega vprašanja je bil zelo jasen goriški župan dr. Scarano, ki je dejal, da bi ta cona praktično ne bila spodbuda za italijanska podjetja; Drago Mirošič, na-

meščnik predsednika republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje pa je zagovarjal stališče, da je ta cona v Osimskem sporazumu določena na Krasu in da je za Jugoslavijo to edina lokacija. V debati so bila postavljena tudi vprašanja glede jeza na Soči in izgradnje cestne povezave Gorice z Razdrtom. Posebno važne pa so za nas nekatere izjave glede zaščite slovenske narodne skupnosti. V zvezi s tem je na primer deželni odbornik Sergio Coloni dejal: »Deželni odbor, ki je med svoje programske obveznosti vključil rešitev vprašanja globalne zaščite slovenske narodnostne manjšine, bo okrepil svojo dejavnost, da vlada izdela in čimprej odobri ustrezen zakonski instrument.

Pittoni je izjavil, da je »predsednik odbora poudaril potrebo po rešitvi tega vprašanja, da se zajamči polno izvajanje civilnih in demokratičnih pravic slovenski

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 15. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Veliki orkestri; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Detektivski mojster Blomkvist«; 11.30 Nebožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 »Radio Klopotača«; variete Radijskega odra; 15.00 Sport in glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 16. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenci v milskem okolišču; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Skladbe slovenskih in drugih jugoslovanskih avtorjev; 1.30 Beležka; 11.40 Zimzelene melodije; 12.00 Kulturni dogodki; 12.40 Slovenska imena naših krajev; 13.00 Poročila; 13.20 Z revije Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki je bila v Kulturnem domu v Trstu 30. novembra lani; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tik-tak; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Nikolaj Vasiljevič Gogolj: »Mrtve duše«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Aleksander Rojc v našem studiu; 18.00 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 17. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Primorska duhovščina pod fašizmom; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Četrtkova srečanja; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Odraslim prepovedano; 15.00 Postrni govor; 16.00 Mladi pisci; 16.15 Romantični trenutek; 16.30 Rezervirano za...; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Nove plošče; 18.00 Sodobni italijanski deželni avtorji: Pier Paolo Pasolini: »Pilat«; 18.50 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 18. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 »Vpisuje se v zadružni register«; gospodarsko uveljavljanje tržaških Slovencev; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Glasba skozi stoletje; 10.45 Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Naši zbori; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: »Nikolaj Vasiljevič Gogolj: »Mrtve duše«; 16.00 Slovenska literatura v Italiji; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Z revije cerkvenih pevskih zborov, ki je bila v Kulturnem domu v Trstu 30. novembra lani; 18.00 Glasbeni trenutek doma in drugje; 18.40 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 19. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenska društva v Trstu in okolici; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.30 Folklorni odmevi; 12.00 Glasbeni trenutek doma in drugje; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.45 Problemi slovenskega jezika; 16.00 Psihologija predšolskega otroka; 16.20 Glasbene diagonale; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Poezija samospava; 18.00 Četrtkova srečanja; 18.30 Kulturne rubrike naših tednikov; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 20. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Zimske slike; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Za ljubitelje operne glasbe; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Beležka; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Mednarodno tekmovanje »Cesare Augusto Seghizzi« 1980; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Nikolaj Vasiljevič Gogolj: »Mrtve duše«; 15.00 Postrni govor; 16.00 Radio Klopotača«; variete Radijskega odra; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Diplomiranci šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 21. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Svet za obzorje; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Pianist Aleksander Rojc v našem studiu; 12.00 »Bom naredil st'zdice, čjer so včas'b'le«, glasnik Kanalske doline; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Gremo v kino; 15.30 Med dvema ognjema; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Slovenski zbori in vokalne skupine na ploščah; 17.30 Na goriškem valu; 18.00 Milenko Vučetič: »Lizika, prva oseba množine«; 18.35 Priljubljeni motivi; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Kaj se bo zgodilo?

(nadaljevanje s 1. strani)

ko pokazali prvi ugodni uspehi njegovih ukrepov čez kako leto ali dve, v vojaški politiki pa bodo rezultati vidni že veliko prej. Kaže, da je v El Salvadorju ofenziva levih sil že zaustavljena, če ne celo onemogočena, čeprav bo gotovo še prišlo do novih poskusov, da vzamejo pobudo v svoje roke. V Afganistanu pa se bo položaj razčistil čez nekaj mesecev. Gverilsko vojskovanje tudi brez ameriške pomoči najbrž ne bi prenehalo, toda z ameriško pomočjo bo gotovo zadobilo veliko večji razmah in moč, pri čemer Združene države niti ne bodo veliko tvegale, če se bodo omejile samo na pomoč v materialu, kot je dejal Reagan. Odločen ameriški poseg lahko povzroči v sredini Azije senzacionalne premike, o katerih se do zdaj ni nikomur, niti sovjetskimi državniki, niti sanjalo. Tamkajšnje področje je kot od suše izžgana stepla, kjer je dovolj, da nekdo odvrže prižgano vžigalico. Večje število narodov težko prenaša tujo oblast, predvsem Kurdi, pa tudi razni muslimanski narodi v Sovjetski zvezi sami. Potem so tudi še Iranci in njihova muslimanska revolucija. V teku je vojna med Iranom in Irakom. Ničesar se ne da prerokovati glede Kitajske, a gotovo nič takega, kar bi bilo v prid Sovjetske zveze. In kako bo reagirala Indija, pa tudi Pakistan, ki je že zdaj odvisen od ameriške podpore?

Ni dvoma, da se bo Reaganova ofenzivna zunanja in vojaška politika kmalu pokazala tudi v Afriki in da bo verjetno najprej na vrsti Abesinija, nato pa Angola in Mozambik. Čudno bi bilo, če bi Reagan tudi tam ne poskušal preobrniti položaja.

Lahko je uganiti, da se začenjajo počutiti kremeljski voditelji neugodno in da jih začjenja skrbeti. Dobro vedo, da si ne morejo privoščiti niti odkrite vojne z Združenimi državami, kar bi pomenilo vojno s celim Zahodom — njihove človeške in gospodarske, pa tudi vojaške sile še daleč ne zadoščajo za to in Sovjetska zveza bi morala iti v tako vojno osamljena — niti dolgega merjenja sil z Združenimi državami spričo položaja v Evropi in posebno na Poljskem. Sedanje gibanje na Poljskem, o katerem si Rusi ne delajo iluzij, se lahko zanese tudi v Vzhodno Nemčijo, na Češko-

slovaško in na Madžarsko. V vsakem primeru so to skrajno nezanesljivi zavezniki. Pa tudi Rusi sami se bodo začeli spraševati, ko se bo začelo množiti število njihovih padlih v Afganistanu, kaj za vruga ima vendar početi Sovjetska zveza v tej srednjeazijski deželi, ko pa ima toliko prostora doma.

Začenja se novo poglavje svetovne politike, začenja se novo dogajanje, ki bo prej ali slej močno vplivalo na ves svet in posebno tudi na vse evropske države tako zahodnega kot vzhodnega območja. To dogajanje bo lahko doseglo dramatične oblike, vendar pa je spričo vsega omenjenega malo verjetno, da bi moglo povzročiti tretjo svetovno vojno. Moči obeh strani so preveč v neravnovesju.

—o—

VLOGA GORICE
IN OSIMSKI SPORAZUMI

■ nadaljevanje s 1. strani

manjšini, ki živi v Furlaniji-Juljski krajini«. Tudi Drago Mirošič je naglasil potrebo po sprejemu zakona za zaščito Slovencev v Italiji in še dodal: »Večkrat smo opozorili, da demokratična Italija za vse Slovence sprejme zakonsko ureditev njihovih pravic po mednarodnih sporazumih. Slovenska narodnostna skupnost v boju za priznanje teh pravic uživa polno podporo matične domovine in celotne Jugoslavije«. Na okrogli mizi SKGZ so torej obravnavali vprašanja, ki se tičejo odnosov med obema državama; iz vseh posegov je jasno izhajala želja in potreba po višjih oblikah obmejnega in splošnega gospodarskega sodelovanja. Obenem pa je bila tudi poudarjena zahteva, da Slovenci pridemo v tem letu do zaščitnega zakona.

POSOJILLO JUGOSLAVIJI

Konzorcij arabskih bank je podelil skupini jugoslovanskih bank posojilo v višini 117 milijonov dolarjev. Pogodba je bila podpisana v Kuwaitu. Jugoslavija bo morala to posojilo vrniti v sedmih letih. Višina obrestne mere ni bila javljena. Poročilo, ki je bilo objavljeno v Beogradu, poudarja, da bodo polovico tega posojila potrošili za gospodarski razvoj Črne gore.

Praznik žena v Celovcu

Tudi slovenske ženske na Koroškem so praznovale mednarodni praznik žen. V Celovcu je bil v soboto občni zbor Zveze slovenskih žen, ki so se ga udeležili tudi jugoslovanski generalni konzul v Celovcu Sames, tajnik slovenskih organizacij Wieser in predstavnice ženskih organizacij iz Slovenije. Predsednica Zveze slovenskih žen v Celovcu je med drugim poudarila zanimanje za vzgojo otrok v materinščini, ki prihaja do izraza tudi v skrbi za vzgojno-varstvene ustanove, kot so otroški vrtci in dijaški domovi. V tej zvezi je sporočila, da se bo v kratkem pričel graditi dijaški dom slovenskega šolskega društva. Tajnik

Zveze slovenskih organizacij Wieser pa je v svojem govoru med drugim poudaril, da avstrijski zakon o narodnih skupinah izključuje velik del Slovencev, pospešuje tako imenovano teorijo o otočni naselitvi koroških Slovencev in da ni v skladu s sedmim členom avstrijske državne pogodbe. Wieser je zavrnil pritiske za vstop v manjšinske sosvete, ter dejal, da bo prihodnje desetletje uspešno le, če se bodo Slovenci znali povezovati z demokratičnimi silami, se vključevati v razvijanje dobrososedskih odnosov ter skrbeti za čim večjo udeležbo koroških Slovencev v družbenem in političnem življenju.

Vzgoja k pogumu

Nekateri slovenski listi so že večkrat opozorili na čuden pojav, ki je razširjen pri Slovencih. To je strah pred javnostjo, ali bolje rečeno, strah pred tem, da bi povedali svoje mnenje pred javnostjo. Ljudje sicer pošiljajo listom in revijam pisma in dopise, v katerih izrazijo svoje mnenje o tem in onem, vendar pa se ne podpišejo ali pa prosijo uredništva, naj jih ne podpišejo. In tako najdemo v mnogih listih in revijah namesto podpisa pod takimi dopisi samo besedo: Podpis ali pa stavek: »Dopisnik je uredništvu znan,« kar pa seveda ni isto kot podpis.

V tisku, ki izhaja v Sloveniji, so sicer odločno nastopili proti taki strahopetnosti in objavljajo, vsaj kar se dnevnikov in drugih važnejših listov tiče, samo podpisane dopise. Toda posledica je ta, da si dopisniki oziroma ljudje, ki pošiljajo dopise, ne upajo pisati o ničemer, kar bi količkaj dišalo po politiki ali po drugih kočljivih javnih zadevah. V dolgih dopisih obravnavajo bolj ali manj nepomembne stvari čisto literarnega, kulturnega ali lokalnega značaja, npr. v okviru kake neskončne polemike o tem ali onem spomeniku, ureditvi prometa ali umetnostni razstavi. Tisk tu v zamejstvu in drugje po svetu pa prinaša še vedno nepodpisana pisma bralcev, ali pa se podpišejo s kakim izmišljenim imenom.

Pri tem se je treba uprašati, česa se slovenski dopisniki tako bojijo? To najbrž niso politični pomisleki oziroma politična bojazen, kajti kdor se boji političnih sankcij, pač ne bo nič napisal. Ohranil bo rajši svoje mnenje zase. Prej bi dejali, da gre za nekako sramežljivost ali za bojazen, da bi pri tignili pozornost javnosti nase. Ljudje se premalo zavedajo važnosti odkrite diskusije in prevzemanja odgovornosti za izražanje lastnega mnenja. Radi bi povedali, kaj mislijo, a bi hoteli, da ne bi nihče vedel, da so bili oni tisti, ki so izrazili tako mnenje, da jim ne bi kdo — čisto v zasebni obliki — česa očital in se ne bi komu zamerili.

Ta strah je najbrž posledica nezadostne vzgoje k demokraciji in premajhne samozavesti. Ljudje so nagnjeni k temu, da prepuščajo odgovornost drugim, da se skrivajo takorekoč za njihov hrbet, tudi če gre za povsem nedolžne zadeve. Taka anonimnost bi bila opravičljiva tam, kjer se ljudje boje npr. maščevalnosti teroristov, ni pa sprejemljiva tam, kjer se jim ni treba bati maščevanja in kjer gre v bistvu samo za boljše reševanje kakih javnih problemov ali za svobodno izražanje lastnega mnenja. Morali bi navajati že otroke v šolah, da bi imeli pogum odkrito povedati svoje mnenje o tem ali onem. Človek, ki se v mladosti ne nauči biti pogumen in odkrit, ne bo postal tak niti v poznejšem življenju.

—o—

DAVČNE OLAJŠAVE

Ministrski svet je odobril dekret, ki podaljšuje do 31. decembra letos davčne in carinske olajšave v tržaški pokrajini. Ukrep bo moral parlament potrditi v roku 60 dni.

Problemi, ki morajo biti rešeni

Večina ljudi živi tjavedan, v razpoloženju in celo prepričanju, da se bodo vsi hudi problemi rešili sami od sebe. Nimajo dovolj fantazije in najbrž tudi ne dovolj izobrazbe, da bi razumeli, da se le malo problemov reši samo od sebe. Tak je npr. problem starega, revnega in bolnega človeka, ki bo pač prej ali slej umrl, še tem prej, če mu nihče ne pomaga. Toda drugi problemi navadno ne umirajo sami od sebe. Nasprotno, s časom se še večajo in postajajo vse hujši.

Današnji svet ima več takih problemov. Eden je problem bencina. Tudi neglede na ceno petroleja bo tega v nekaj desetletjih zmanjkalo. Kaj potem? Nujno je, da ima svet, to se pravi znanost že pripravljeno rešitev za tisti trenutek. Nedvomno svet ne bo doživel katastrofe, ko bodo usahnili petrolejski vreli, mnogi bodo celo zadovoljni, ker vidijo, kako bencin in nafta okužujeta okolje. Toda za gospodarstvo bo treba preskrbeti drug cenen vir energije, ki bo prav tako praktično uporabljiva. Verjetno se že marsikje dela na tem, posebno na univerzah in v znanstvenih institutih ter laboratorijih veleindustrij, a se o tem veliko ne govori, delno zaradi konkurence delno zato, ker je vse še v obdobju raziskav in preizkusov.

Drugi problem je problem lakote v svetu. Tega bi bilo po tehnični plati celo lažje rešiti kakor problem petroleja, toda njegovo reševanje se zaustavlja zaradi brezbriznosti vlad v prizadetih deželah, ki lakoto celo prikrivajo pred svetom kot nekako narodno sramoto, kot dokaz svoje nesposobnosti. O lakoti se zve šele potem, ko umre že na desetisoče ljudi, predvsem otrok. Otrokom pač ne posvečajo posebne pozornosti, kar je značilnost mnogih primitivnih narodov. Toda omikani svet ne sme in

ne more ostati brezbrizen do tega problema, posebno ne krščanski svet. Zato bo treba že v bližnji prihodnosti veliko več storiti, da bo lakota izginila s tega sveta. Svet bi se moral odreči dragemu oboroževanju, predvsem seveda tiste države same, kjer je doma lakota. Pa tudi druge, zlasti bogate države bodo verjetno prej ali slej le prišle do spoznanja, da je boljše denarna sredstva, namenjena atomski in kemični oborožitvi, dajati v sklad za odpravljanje lakote po svetu. Že danes pa je možno za lačne veliko več storiti, kot dejansko storimo.

Tretji problem je ekološki problem. Ta problem bo morda rešen v teku prihodnjih sto let, vsaj v bogatih državah, kjer bodo spoznali, da je glavno bogastvo dejansko zdrava narava in šele potem vse drugo. Kajti od zdrave narave je odvisno tudi zdravje ljudi. Odločilen korak naprej bo morda napravljen, ko bo zmanjkalo petroleja in bo začelo čoveštvo uporabljati kako bolj čisto in za ozračje manj škodljivo pogonsko sredstvo. A tudi z obvarovanjem rek, potokov in jezer pred okuženimi odplakami iz mestnih kanalov, s skrbjo za ozračje, z bolj preišljenimi posegi v naravo bo veliko storjeno zato, da bo naravno okolje postalo spet bolj zdravo.

Četrty problem je problem smeti. Tudi ta problem ni posebno težko rešljiv, če bi se ga resno lotili. Predvsem bo treba, da bo vsak človek sam gledal na to, da bo trosil čim manj smeti in odpadkov okrog sebe. Veliko bolj učinkovita bo morala postati pometaška in smetarska služba ne samo v mestih, ampak tudi na podeželju. Predvsem bo morala postati manj centralizirana in birokratska.

F.M.

Sovjetska revija o Koroški

Sovjetska revija »Problemi mira in socializma« je v svoji izdaji za februar 1981 prinesla tudi oceno knjige »Gefahr von rechts« (Nevarnost z desne). Knjiga je izšla v založbi Dr. Karl Renner — Instituta na Dunaju 1979, njen pisec pa je Wolfgang Neugebauer. Oceno je napisal urednik dunajskega komunističnega lista »Volksstimme«, Alfred Schimmer. Pisec pravi, da koroški Heimatdienst, ki povezuje 110 tisoč

članov, ogroža slovensko skupnost na Koroškem. Heimatdienst izvaja nadalje »fašizem, kjer koli le more« — navaja ugotovitve avstrijskega zgodovinarja Hansa Haasa — in tesno sodeluje s tremi političnimi strankami v avstrijskem parlamentu.

Omenjena sovjetska revija je zelo razširjena v socialističnem svetu in številnih drugih državah in zato je omemba položaja Slovencev na Koroškem, tudi v zvezi z oceno navedene knjige, izredno pomembna. Izhaja namreč v številnih jezikih, ki so poleg ruskega še angleški, arabski, amharski (Etiopija), bolgarski, madžarski, grški, danski, hebrejski, hindu, španski, italijanski, nemški, mongolski, norveški, perzijski, poljski, portugalski, romunski, malajski, turški, finski, francoski, češki in švedski; skupno v 25 jezikih na vseh celinah. (Vir)

—o—

JAPONSKA IN ALBANIJA

Japonska je vzpostavila diplomatske odnose z Albanijo. Dvostranske diplomatske odnose so pretrgali leta 1939, ko je bila Albanija priključena italijanski kraljevini. Prvič so bili vzpostavljeni leta 1922, kmalu po razglasitvi albanske republike.

ZA ENAKOPRAVNO IN OMIKANO SOŽITJE

■ nadaljevanje s 1. strani

dvajanj in se bo lahko poglobila kultura sožitja, ki jo Trst odločno potrebuje.

Miljski župan se zato obrača predvsem na sindikalne organizacije in jim predlaga, naj prvomajsko manifestacijo priredijo na glavnem tržaškem trgu, za katerega je do zdaj dejansko veljala prepoved slovenskih govorov, čemur pa naj se z bližnjo enotno prvomajsko manifestacijo enkrat za vselej naredi konec. Willer Bordon zaključuje pismo z željo, da bi njegov poziv pomenil korak naprej na poti sožitja v tržaški pokrajini.

Mrakov »Proces« v izvedbi SSG

Predstavitelj Mraka našemu občinstvu prav gotovo pomeni obogatitev, pomeni širjenje obzorja in poznavanja slovenske literature. Mrak je namreč predstavnik tiste sfere avantgardistov, iskateljev in kovalcev slovenske besede, ki so v povojnem času s svojimi deli pripomo-

sodili, in tako osvetlil notranjo stisko in zlom vseh, ki srečanju z Jezusom niso bili kos. Delo temelji, kakor avtor sam zatrjuje, na osebni tragediji treh različnih osebnosti, Jude, Kajfe in Pilata. Za vse tri je srečanje z Jezusom iz Nazareta usodno, vsak izmed njih se ob svojem srečanju z velikim učiteljem zlomi.

V predstavi nastopajo Anton Petje, Stane Starešinič, Alojz Milič, Stojan Colja, Livio Bogatec in Bogdana Bratuž, delo pa je zrežiral Mario Uršič. Kostume in sceno sta izdelala Marija Vidau in Marjan Kravos. Dramaturško vodstvo je opravil Taras Kermauner.

—o—

V TRŽAŠKI POKRAJINI

Tržaški pokrajinski svet je odobril resolucijo, ki zahteva za naše mesto podobne olajšave, kot jih ima Gorica. Resolucijo je predstavila Lista za Trst, zanjo pa sta glasovala tudi dva misovska svetovalca. Socialisti, komunisti, socialni demokrati in krščanski demokrati so se vzdržali, predstavnik Slovenske skupnosti pa je zapustil sejno dvorano pred glasovanjem. Z glasovi Liste za Trst in misovcev so odobrili tudi resolucijo, ki zahteva, naj bi Trstu dodelili količino bencina brez davčnih obremenitev.

Pevska zbor

Fantje izpod Grmade in Dekliški zbor Devin s sodelovanjem osnovnošolskih otrok iz Jamelj

prirejata

KULTURNO PRIREDITEV

ki bo v župnijski dvorani v Jamljah v nedeljo, 15. t.m., ob 17. uri.

Vabljeni!

gli, da se je slovenska dramatika povzpela na visoko umetniško raven in se postavila tik ob evropsko dramsko literaturo tistega časa.

V himnični tragediji Proces je avtor ob procesu proti Jezusu iz Nazareta prikazal nevzdržno duševno stanje tistih, ki so ga izdali in ob-

Oton Habsburg v Trstu?

Sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla, Oton Habsburg, ki je sedaj eden izmed poslancev Zahodne Nemčije v Evropskem parlamentu v Strassburgu, bo obiskal Trst, Gorico in Krmin, predvidoma 4. in 5. aprila. V Trstu bo imel predavanje oz. govor o vlogi tržaškega pristanišča za države Evropske gospodarske skupnosti. Najbrž bo govoril v angleščini ali v francoščini. Oton prihaja na formalno povabilo liberalne stranke. Na njeni listi je bil izvoljen za evropskega poslanca tudi sedanji tržaški župan Cecovini.

Razna srednje-evropska društva so pripravljala obisk Otona Habsburškega že pred letom dni in tudi tedaj naj bi formalno povabilo za obisk prevzela liberalna stranka v deželi. Toda njeno osrednje vodstvo v Rimu je temu nasprotovalo, najbrž iz zgodovinsko političnih razlogov. Sedaj pa so očitno našli ustrezno rešitev. Oton Habsburg naj bi s svojim nastopom ne razgreva kakih srednje-evropskih (beri monarhističnih) čustev, pač pa spregovoril o

vlogi Trsta, čemur nihče ne more ničesar oporekati.

Za sam njegov prihod in nastop pa bo nedvomno precej ogrel srednje-evropska čustva v Trstu in Gorici, ki prihajajo zadnje čase precej do izraza celo v sobotni prilogi nekdanjega iredentističnega Piccola, s številnimi članki o nekdanji vlogi Trsta

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

prireja v nedeljo, 15. t.m., ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH 1981

in ustreznimi fotografijami ter slikami. Očitno zato, ker jih precejšen del prebivalstva rad prebira in zato tudi kupuje.

Ime Habsburg tudi slovenske ljudi spominja na staro monarhijo, vendar Oton ni monarhist, temveč zastopa nazore svojega očeta Karla, ki je imel v načrtu preureditev monarhije v neke vrste zvezo narodnih držav. Enak nazor zastopa Oton v odnosu na Evropo. To pa številni nostalgiki, ki jih privablja ime Habsburg, navadno spregledajo. In zdi se, da bo tudi tokratni Otonov nastop oz. govor o vlogi Trsta zgolj formalnost; dnevna pročila bodo lahko o tem še tako poročala, toda množica bo vse nadrobnosti preslišala in gledala v njem le predstavnika časov, ko je Trst v monarhiji, kjer sicer ni šlo vse dobro, imenitno uspeval.

Pisma uredništvu:

Spoštovano uredništvo!

Z začudenjem in obenem z obžalovanjem sem v Novem listu z dne 5. marca prebral članek z naslovom »O spodrslih ne bomo pisali«, ki se nanaša na mojo interpelacijo v deželnem svetu meseca aprila lani.

Da ne bo nesporazumov, bom takoj in odkrito srčno povedal, kako je prišlo do tega, da sem interpelacijo vložil.

Na oljčno nedeljo lani sem doma poslušal slovenski radio. Na sporedu je bila humoristična oddaja. V svojem življenju nisem bil nikdar nestrpen in ne ozek, toda tista oddaja me je šokirala: zaradi vsebine in zaradi dejstva, da jo je prenašal Radio Trst A, ki je državna ustanova. Povem naj, da se mi zdita oba izvajalca — Boris Kobal in Sergij Verč — odlična igralca in dobra humorista. Toda tista oddaja ni bila humoristična! Vtis imam, da se Radio Trst A na vse načine trudi, da bi postal čimbolj »napreden«. Če pa je njegova »naprednost« tudi v tem, da v taki obliki žali Kristusa in Njegovo Vstajenje, seveda, potem bi s Cankarjem dejal, da so, nekateri, hlapci! Prepričan sem, da bi si v Sloveniji oz. Jugoslaviji, nihče, ne kaka radijska postaja ne humoristični list »Pavliha«, ne dovolil česa takega! Vložil sem interpelacijo, oz. protest, da bi val take »dariofojevske« revščine zaustavil in ni mi bilo mar, kdo je bil za oddajo odgovoren: Kobal, Verč, Lapornik ali Benedetič ali celo Botteri! Zagotavljam le, da mi nihče ni ničesar »povsem napačno svetoval«. Moram pa priznati, da me je k temu vzpodbudil tudi val protestov in zgražanj, ki sem jih slišal naslednje dni po oddaji od mnogih naših ljudi.

Novi list pravi nadalje, da bi se moral nad oddajo pritožiti pri ravnatelju slovenskih radijskih oddaj. Ravnatelj oz. šef je odgovoren za vse, kar se dogaja v njegovi hiši (kot odgovorni urednik za časopis ali predsednik za svoje društvo), toda jaz, kot deželni svetovalec, nimam kaj pisati ravnatelju slovenskih oddaj! Vsak ima svoje odgovornosti in dolžnosti ter pristojne forume, na katere se lahko obrne! Jaz sem se obrnil na deželni odbor oz. deželni svet Furlanije-Juljske krajine, kot sem se doslej vsakokrat, ko je šlo za razna vprašanja o Radiu Trst A, o slovenski televiziji, o oddajah o Benečiji itd. Poleg tega smo v deželni zbornici volili člane deželne komisije za RAI-TV, v kateri so trije Slovenci. O pristojnosti deželnega sveta torej naj ne bo kakih neutemeljenih pomislekov!

Glede šefov (»ko so bili Slovenci povsem podvrženi italijanskim šefom...«) pa tole: celih deset let sem bil zunanji sodelavec Radia Trst A in imel sem opravka s šefi, ki so znali ohranjati avtonomijo slovenskega radia, kljub hudim zunanjim pritiskom. In kar je še bolj važno, znali so ohranjati njegove programe na dostojni in omikani ravni!

S spoštovanjem
dr. Drago Štoka

Jemljemo na znanje izvajanja deželnega svetovalca dr. Draga Štoka, čeprav moramo ugotoviti, da se je izognil vprašanju, ki je za nas načelne važnosti, in sicer da moramo Slovenci svoje zadeve, pa naj bodo še tako kočljive, reševati in urejati sami, ne pa se zatekati k pripadnikom večinskega naroda in jim s tem priznavati vlogo nekakšnih razsodnikov, v zadevah, ki se jih ne tičejo. Mislimo, da tako zahteva ne samo naš ponos, temveč tudi načelo, po katerem moramo Slovenci v Italiji biti subjekt in ne objekt dogajanja. Ni to tudi ena temeljnih postavk političnega programa Slovenske skupnosti?

(Uredništvo)

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE v Trstu
V soboto, 14. marca 1981, ob 20.30 PONOVIŠČE
v CERKVI v BAZOVICI

IVAN MRAK

PROCES

humnična trilogija

Režija MARIO URŠIČ

V nedeljo, 15. marca 1981, ob 18. uri v SOŠČEVI
HIŠI NA PROSEKU

DACIA MARAINI

ŽENSKI NA PODEZELJU

Režija BORIS KOBAL

20. občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete

V mali dvorani Katoliškega doma je bil v ponedeljek, 9. marca, dvajseti redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete na Goriškem. Udeležili so se ga predsedniki ali njihovi zastopniki in člani vseh društev, zborov in organizacij, ki so vključeni v zvezo. Na dnevnem redu so bila poročila predsednika ZSKP, odbornikov, zastopnikov včlanjenih skupin in volitve predsednika, razsodišča in nadzornega odbora.

Po branju zapisnika prejšnjega občnega zbora je povzel besedo predsednik ZSKP dr. Humar in podal svoje poročilo, v katerem je nakazal značilnosti dela v preteklem letu. V zadnji poslovni dobi je ZSKP posvečala veliko pozornost glasbenemu in koncertnemu področju; tu je treba zabeležiti več uspešnih prireditev, poudariti pomen glasbenih šol in nastanek novih mladinskih zborov. Ob tem je tudi razveseljivo, da je več mladih pevovodij, ki so se uveljavili in ki dobro obetajo v tem «poklicu». Dramska dejavnost je bila razgibana in nadvse uspešna; poleg že uveljavljenih skupin se tudi na tem področju porajajo pozitivni premiki, ostaja pa še vedno akutno vprašanje režiserjev; marsikje bi verjetno nastale in gojile to zvrst dramske skupine, če bi imeli na razpolago dovolj vzgojiteljev. Predsednik Humar je nadalje omenil sodelovanje s Slovenskim gledališčem, Glasbeno matico in Zvezo slovenskih kulturnih društev pri organizaciji abonmajskih prireditev. Zavzel se je za to, da bi v mestu poskrbeli za bolj redno in stalno prirejanje kulturnih večerov (srečanja, predavanja); nadalje je govoril o uspešnih gostovanjih nekaterih naših pevskih in dramskih skupin v različnih italijanskih mestih, v Sloveniji, na Koroškem, v Belgiji in na Holandskem. Prav tako so bila uspešna gostovanja v Goriči različnih skupin s Koroške, iz Slovenije, s Tržaškega, Beneške Slovenije in Kanalske doline. Precej je bilo stikov s sorodnimi organizacijami v zamejstvu, kar bi morali v prihodnosti še bolj utrditi; prav tako uspešni in večkratni so bili stiki z italijanskimi in furlanskimi organizacijami. Posebno važno je predsednik ZSKP posvetil vprašanju vzgajanja mladih kadrov in pomladitve odborov, kajti prav mladi bodo ob izkušnjah in podpori starejših lahko ustvarili dobre pogoje in postavili temelje za razvijanje še višjih oblik kulturnega delovanja društev in članic in prav tako tudi zveze. Ob zaključku je dr. Humar osvetlil nekatere aspekte kulturne politike deželnega odbora in ugotovil boljše politično ozračje, kot je bilo morda v preteklosti. S tem v zvezi je pozval vodstvo SSO, naj pripravi poročilo o naši kulturni dejavnosti in ga pošlje na deželno odborništvo; podroben seznam bi pomenil boljše uveljavitev naših organizacij in istočasno tudi možnost večjih finančnih podpor. Nato je predsednik podal nekaj smernic za nadaljnje delovanje in pozval članice, naj še naprej pozitivno in vztrajno izvršujejo svoje visoko kulturno poslanstvo. Že sedaj velja omeniti, da je v mesecu juliju na programu važno srečanje s Slovenci v Ameriki in sicer gostova-

nje zbora «Korotan» iz Clevelanda, ki bo nastopil s celovečernim koncertom v Goriči in nato še na Koroškem; predsednik ZSKP je poudaril izredno velik pomen tega srečanja in povabil vse članice, da bodo nudili čim toplejši sprejem našim rojakom iz Amerike.

Podrobno poročilo o važnejših kulturnih prireditvah v pretekli sezoni in o delovanju odbora zveze je podala dr. Marilka Koršič - Čotar, ki je v nedolgem, a zato bolj poglobljenem in vsebinsko bogatem govoru podala prerez našega kulturnega udejstvovanja in prikazala njegove svetle in manj svetle strani. Bila je to realna, objektivna fotografija kulturnega stanja na Goriškem s skoraj izzivalnim, a zato vzpodbudnim pozivanjem k delu. Za tem so bila na vrsti še poročila blagajnika Viktorja Prašnika in predsednikov oz. zastopnikov društev, zborov in organizacij, ki so včlanjena v zvezo. Poročilo nadzornega odbora je podal Ciril Koršič, ki je pohvalil delovanje vseh članic, spomnil, da bo prihodnje leto 20 let od otvoritve Katoliškega doma (kar bi morali primerno proslaviti) in dal razrešnico dosedanjemu odboru zveze. Sledile so volitve, ki jim je predsedoval Simon Komjanc. Za predsednika ZSKP je bil izvoljen dr. Kazimir Humar, člani nadzornega odbora so Ciril Koršič, dr. Silvan Kerševan, Emil Valentinčič (nadmestnika Ivo Bolčina in Simon Komjanc), v razsodišče pa so bili iz-

voljeni Mario Vižintin, Marjanka Čevdek in Viktor Selva. Prvi ponedeljek aprila bo prva seja ZSKP, na kateri bodo izvolili nove članice vodstva zveze.

Ob zaključku nekaj ugotovitev. Predvsem to, da je iz poročil posameznih društev bilo jasno razvidno, da je naše kulturno delovanje živahno, pestro, zdravo, slovensko. Še tako pazljivemu opazovalcu ni včasih dovolj razvidno, kaj vse se ustvarja na prosvetnem polju in koliko je vse-mogočih pobud naših številnih društev. Ko pa imaš na občnem zboru zveze pred očmi jasno podobo vsega delovanja, se prepričaš, da je v to vložena veliko truda, odgovedi in — zakaj ne — tudi kvalitete. Prevelikokrat si nalijemo malodušja in se pritožujemo, včasih se celo izživljamo v kakem manjvrednostnem kompleksu. Ko se pa na podlagi števil in podatkov, seznamov in poročil prepričaš o obratnem, potem začutiš, da studenci življenja prijetno in mladostno žuborijo. Ko vidiš v naših društvih mladino, ko ugotoviš, da nastajajo nove skupine, da se zbori številčno in kvalitetno krepijo, ko veš, da se že najmlajši zbirajo in nekaj ustvarjajo, potem si moramo priznati, da so pred nami še dobri časi. Jasno je, da ni vse v številkah, da kvaliteta igra tudi svojo vlogo in jasno je tudi, da so kje težave in pomanjkljivosti, a zadnji občni zbor nam daje upanja. Ugotovili smo, da je treba povsod veliko dobre volje, pripravljenosti — in to je pglavitno. Ni podcenjevati, če obstajajo zbori, ki imajo tudi do 12 nastopov na leto, če gredo skupine izven naših goriških meja potrjevati slovensko prisotnost in življenjskost, če si naši ansambli pri-

(Dalje na 7. strani)

Jez na Soči in zapadna obvoznica

Dve vprašanji ponovno v ospredju političnega in upravnega življenja v Goriči. O jezcu na Soči je razpravljal prejšnji teden italijanski del mešane komisije za vodno gospodarstvo na seji, ki je bila v Rimu in sta se je udeležila tudi goriški župan dr. Scarano in (prvič) predsednik pokrajine prof. Cumpeta. S strokovnjaki in izvedenci so na zunanjem ministrstvu preučevali osnutek novega načrta jezca, ki naj bi bil zgrajen južno od pevskega mosta, nekje na polovici med tem mostom in že zgrajenim jezom v Stražicah. Če bi prišlo do gradnje jezca za potrebe namakanja njiv južno od Gorice, bi le nekoliko ohranili naravo in okolje, ki bi bila popolnoma kompromitirana v slučaju gradnje severno od pevskega mosta. Nova lokacija bi tudi zagotovila večjo količino akumulirane vode in bi se Soča ne dvignila do štumverskih bregov. Glede jezca obstaja tudi varianta, da bi bil postavljen severno od pevskega mosta, a zgleda, da je ta varianta najslabša. Tretja možnost pa je, da bi ga zgradili prav pod pevskim mostom; v tem primeru bi bil jez skoraj neviden, potrebno pa bi bilo zgraditi nov most. Ni izključeno, da bi vse te variante ovrgli, če bi ponovno pretresli možnosti za dogovorjeno skupno gradnjo z jugoslovansko stranjo, tako da bi objekt financirali in upravljali obe državi. Vsekakor bo o teh vprašanjih še veliko govora, na eni in drugi strani meje.

Prav v teh dneh so v goriških političnih krogih in izvoljenih svetih razpravljali o nameravani gradnji zapadne obvoznice, ki bi ob levem bregu Soče povezovala industrijsko cono s solkanskim poljem. Deželni tehnični urad ima precej pomislekov glede možnosti izgradnje te ogromne obvoznice, ki bi zahtevala veliko denarja in tudi odpovedi zemljišč. Predvsem se tu postavlja vprašanje, komu bi ta cesta sploh služila; drugič, njen južni del bi se zaključil v sovodenjski občini, katera ni rečeno, da bi jo sprejela ali celo gradila dalje proti jugu; če bi mogla končati na sovodenjskih njivah, pa bi bila zopet nesmiselna. Tretjič, gradnja te ceste je s tehničnega vidika izredno težavna. V Stražicah bi morala potekati nekako nad tovarno, pri pevskem mostu bi ustvarila nepremostljive ovire, na levem bregu Soče pri Standrežu ni za to primerne terena, na severu bi morala nujno steči po rodovitnih poljih, isto bi se zgodilo v Standrežu, če bi se odločili, da je ne zgradijo ne na bregu in ne na produ Soče. To bi pomenilo odvzeti Standrežcem še tiste maloštevilne metre preostale zemlje. Rajonski svet iz Standreža je na svoji zadnji seji sprejel odločno negativno stališče do te tretje variante, pomisleke pa so svetovalci izrazili tudi do prvih dveh. Tudi ostali rajonski sveti, ki bi bili prizadeti z gradnjo te obvoznice, so odločno proti realizaciji tega načrta.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Kriza v ljubljanski Operi

Tržaški dnevnik »Il Piccolo« je nedavno poročal o krizni situaciji, ki je nastala oziroma je po dolgem tlenju izbruhnila v ljubljanski Operi. Zdaj je ljubljanski »Nedeljski dnevnik« objavil celostransko poročilo o razmerah v tem osrednjem slovenskem opernem gledališču. Poročilo je bilo napisano v zvezi z nedavnim sestankom opernega in baletnega osebja, na katerem so obravnavali položaj in skušali ugotoviti, kdo je kriv, da je prišlo tako daleč, da je operno gledališče skoro ohromljeno.

Direktor tako imenovanega tozda Opere in baleta v Ljubljani Franc Dimec je izjavil: »Razbohotili so se osebni interesi in privatne težnje, kar je povzročalo težave in slabosti. Dogajalo se je, da so delavci izostajali z dela (pod delavci so mišljeni pevci, glasbeniki in plesalci, op. ur.) ali da so prihajali na delo v neprimernem stanju, da so manjkali zaradi obveznosti zunaj hiše, izsiljevali osebne dohodke, izkoriščali največkrat neodobrene izredne dopuste med umetniško sezono, kar vse je povzročalo in povzroča težave pri uresničevanju dogovorjenega programa.

Pevca baritonista in solista Ferdinanda Radovana so obtožili, da je izsiljeval plačilo enega milijona starih dinarjev — kar je v resnici precej skromna vsota — za nek izredni nastop v Operi. Radovan pa je povedal časnikarju »Nedeljskega dnevnika«: »Okrog 12. ure 13. februarja sem slišal, da so celjski otroci na poti v Ljubljano na predstavo »Kneza Igorja« Ker nisem imel pevca, sem sam ponudil umetniškemu vodji Cvetku, da bi odpel tisto vlogo. S tem sem rešil predstavo, čeprav sem vedel, da bom to le težko storil, saj nisem pel »Kneza Igorja« že 16 let v slovenščini. Tri ure pred predstavo sem se naučil besedilo in nastopil. Kaj mislite, da se je zgodilo? Nihče mi ni rekel niti hvala. To me je užalilo. Prepričan sem, da bi bila tako

ov. Dimec kakor tudi tov. Cvetko dolžna priti k meni in se mi zahvaliti. Ker tega nista storila, sem 14. februarja napisal delavskemu svetu prošnjo, naj mi izplačajo en stari milijon za vskok v »Igorja«. S tem sem hotel opozoriti na ignorantsko vedenje do umetnika. Navsezadnje cenim svoje delo.« ... Povem naj, da delam resno in profesionalno, in to za umetnika pomeni 24 ur dela na dan. Sem eden prvih, ki je pel kot gost v newyorški Metropolitanski Operi in za naslednje leto sem spet povabljen tja. Se lani sredi junija sem prosil, da mi ljubljanska Opera dovoli to gostovanje, odgovorili pa so mi, da bodo govorili o tem, ko bo čas za to.« Radovan je nadalje obtožil tri funkcionarje Opere, Dimca, Penka in Megliča, da so šli brez predhodne prošnje v Celovec z baletom, tam pa so predstavo odpovedali. »Veste, zakaj so se pri nas začela vsa trenja?« je pristavil baritonist Radovan. »Ne zaradi kakšnega denarja ali česa podobnega, temveč samo zaradi skrajno nemarnega načrtovanja s strani umetniškega vodstva.«

»Tako Radovan,« nadaljuje poročilo v Nedeljskem dnevniku. »In zdaj se preselimo v klub delegatov, kjer je bil v petek, 27. februarja, zbor delavcev (tj. umetniškega osebja) operno-baletne hiše. Nemarnosti pri načrtovanju in spet nemarnosti pri načrtovanju. Neodgovornost do občinstva, podrtje zaupanje med bazo in vodstvenimi kadri ter celo med delavci in samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami, ki so se očitno vsi znašli ... na drugem bregu in pustili veliko večino kolektiva na samem. To so poglavitne ugotovitve s tega sestanka.«

Nekdo je na sestanku izjavil: »Sredstva za osebne dohodke so se prelivala v stroške za drage projekte.« Drugi je dejal: »Vse leto članstvo ni sodelovalo pri zaključnem računu.«

Tretji je rekel: »V vsej mandatni dobi je bil sklican samo en zbor delovnega osebja in še to na njegovo zahtevo.«

Sledilo je poročilo o celi vrsti nemarnosti pri objavljanju zasedb in pri iskanju pevcev. Dirigent Vladimir Koblar je povedal: »Od leta 1975 nisem dirigiral niti ene predstave v roku, ki je bil postavljen.« »Vsi se igrčkamo z občinstvom, namesto da bi prijeli nedisciplinirane posameznike.« Nekega pevca so lovili na zagrebški promenadi in potem so plačali drag taksi, da ga je pripeljal iz Zagreba. A pevec sploh ni bil obveščen, da ima predstavo. Slišati je bilo še o drugih podobnih primerih, ko umetniški vodja ni obvestil pevca, da ima predstavo. Iz vsega pa je bilo tudi razvidno, da ljubljanski Operi akutno manjka umetniškega naraščaja in domačih umetnikov sploh in da mora zato najemati hrvaške, in vsakovrstne druge umetnike

Poravnajte naročnino!

po državi ter celo iz Sovjetske zveze. Nedvomno se lahko očita vodstvu ljubljanske Opere tudi premajhna skrb za vzgojo pevskega in baletnega naraščaja. Seveda pa bi bilo treba vprašati tudi vodstvo Opere, kaj je temu vzrok.

—o—

RAZSTAVA ANDREJA KOŠIČA V LJUBLJANI

Zivahna je razstavna dejavnost tega našega slikarja, ki je poznan kot mojster akvarelov in olj; velikokrat beremo o njegovih razstavah v raznih krajih naše dežele, pa tudi v sosednih deželah. Andrej Košič je dobro znan tudi v Sloveniji; tam je mnogokrat že razstavljaval, se udeležil številnih natečajev in se uveljavil v večjih in manjših kulturnih središčih po Sloveniji. V teh dneh razstavlja v prostorih kemijskega inštituta Boric Kidrič v Ljubljani, kjer bo njegova razstava odprta do 16. marca. Našemu rojaku čestitamo za ponovno uveljavitev in želimo nadaljnjih uspehov.

Slovenski jezik in kultura O. S. GLOBOKO SO KORENINE

4

Domneva, da je pri takšnem ravnanju šlo predvsem za vcepljanje manjvrednosti med slovensko javnost, se nam potrjuje tudi s tem, da je v slovenskih slovnica po drugi strani gladko zamolčano, kako so drugi jeziki prevzemali iz slovenščine: na prvem mestu madžarščina z več tisoč izrazi, praktično vsa poljedelsko in socialno kulturo; toda to okoliščino zvedenijo s tem, da gre za »slovansko« izrazje v madžarščini, samo da ne bi dopustili veljave slovenščini. Seveda so še vedno daleč od tega, da bi priznali slovensko izrazje v nemščini, kot npr. Raps. (slov. repica) ali Marille (slov. marelica) ali Jause (slov. južina) ipd. Nemščina je pač še zmeraj tabu in naj bi ostala visoko nad »primitivno« slovenščino?! Zamolčujejo tudi okoliščino, da je tudi furlanščina in bližnja tržaška in istranska italijanščina sprejemala po naravni poti slovensko izrazje: motovilz, polinkvec, mlecherza, pesterna, patoc, smetana ... Samo da ostane tisti negativni vtis, češ slovenščina si je izposojala, sprejemala od dru-

gih. Torej smo manjvredni, majhni in naj nam bi ne ostalo drugega, kot da se zlijemo v kakšen večji narod. In v resnici so se množice Slovencev že asimilirale v nemštvo ali italijanstvo, se torej »rešile« iz majhnega slovenstva. Naj potem še kdo reče, da naše šolsko in kulturno izobraževanje ni manjvrednostna dresura! Koliko Slovencev je ostalo na Koroškem od 100.000 naštetih na pragu tega stoletja? Ali v Trstu od 80.000 izjavljenih leta 1910? Ne upamo si niti pomisliti! Odtujil pa nam jih ni socialni pritisk v prvi vrsti, pač pa prav manjvrednostne predstave. Nezmožnost našega izobraževanja, da bi razkrinkalo tujo propagando o »dvatisočletni kulturi« in postavilo slovenski jezik in kulturo na tisto mesto, ki mu v resnici pripada.

Da bi se slovenski ljudje rešili dozdevno sramotnega slovenstva, so mnogi od njih pristali celo med skrajnostnimi skupinami, kjer se »začuda« pojavljajo imena kot Grilz ali Crevatin in med zadnjo vojno Globočnik, general in poveljnik SS v

Trstu, po rodu domačin, slovenskega rodu in jezika (družina Globočnik se je kmalu po prvi vojni preselila iz Trsta na Koroško).

Koroški slovenski listi so še pred kratkim poročali, kako je neki nemško govoreči mladinec izjavil na okrajnem glavarstvu v Velikovcu (30. 12. 1980): »Slovenisch is a minderwertige Sproch, die Slowenen san a minderwertiges Volk« (Slovenščina je manjvreden jezik, Slovenci so manjvredno ljudstvo).

Zakaj bi se temu čudili, saj smo v resnici mi krivi, če imajo sosedje poniževalne predstave o slovenskem jeziku in narodu?! Ko pa sami nimamo prav nič boljših. Hudo naj bi bilo potem le, če nam kdo to jasno pove??

Ker je slovenščina prajezik, nas ne sme presenečati, če odkrivamo povsod po Evropi izraze in imena, katerih pomen je mogoče ugotoviti prav preko našega jezika. Npr. številna imena gora in krajev v romanski Švici (Korvatsch, Kotschna in druga); celo na grških območjih: ob samem Bosporu se je neka morska ožina imenovala »to Stënon« in po njej carigrabsko predmestje Stënia. Beseda sama pomeni v grščini ožino, tesen in je v smiselni zvezi s slovenskim izrazom: stena.

Na prostoru Alp nam je prastare izraze pastirske in mlekarske oz. planinske kulture izredno po-

Iz Goriške

UVELJAVITEV SLOVENSKE SKUPNOSTI V KRMINU

Na nedavnih volitvah rajonskih svetov v Krminu so se uveljavili samostojni kandidati Slovenske skupnosti. Izvoljeni so bili namreč vsi štirje kandidati naše stranke, in sicer Aleš Prinčič, Stanko Keber, Roman Sirk in Edi Keber. Tako je bila ponovno potrjena volja samostojne politične poti tudi na tem predelu goriške pokrajine. Seveda bodo naši predstavniki tesno sodelovali s predstavnikom Slovenske skupnosti v občinskem svetu in občinskem odboru v Krminu Francem Kendo. Končno so torej Slovenci dobili svoje direktno in kvalificirano predstavništvo v najvišjih izvoljenih svetih krminskega področja, kar predstavlja konkreten uspeh Slovenske skupnosti.

—O—

20. OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

(nadaljevanje s 5. strani)

dobijo ugled v zamejstvu, v Sloveniji in še drugod po svetu, in še bi lahko naštevati. Ni podcenjevati, če si slovenska beseda, slovenska pesem, slovenski človek utirajo pot med državljani druge narodnosti, med rojaki v zamejstvu in v matični domovini, če imaš v gosteh nositelje kvalitetnega kulturnega utripa; ni podcenjevati, če imaš delavno, zdravo, slovensko mladino. Da ta mladina ne bo popustila, je bilo dokazano na letošnjem občnem zboru. Dajmo jim poguma in... priznanja, tudi to je potrebno.

VELEPOSŁANIK CALAMIA V SLOVENIJI

Italijanski veleposlanik v Beogradu Pietro Calamia je bil na uradnem obisku v republiki Sloveniji. V Ljubljani se je italijanski veleposlanik sestal s članom predsedstva slovenske republike

Februarska številka mesečnika DOM

Februarska številka mesečnika »Dom«, ki ga izdajajo slovenski duhovniki v Slovenski Benečiji, se začena s člankom v narečju »Bog Stvarnik Nebes in Zemlje«. Avtor M.Q. naglašava v članku, da je Bog ustvaril tudi vse ljudi in hotel je, da smo in ostanemo narodnostno tisto, kar smo. Greši proti Bogu, kdor noče biti Slovenec in povzdiguje druge narode nad svojega.

List prinaša tako na prvi strani kot tudi na drugih straneh članke v italijanščini, ker je dvojezičen, čeprav namenjen seveda domačinom Nadiških dolin, torej Slovincem. Računa pa, da mnogi ne znajo slovensko brati, ker se tega nikoli nič učili v šoli. V italijanščini je med drugim napisan članek o trdni opori katoličanov politiki in prid manjšin. Članek razlaga namen zborovanja takomenovane Demokratične lige v Vidmu, na katerem so obravnavali temo »Nezaščiten etnično-jezikovne skupnosti in demokratična država«. Pri organizaciji zborovanja je sodeloval kulturni krožek »Studenci« v St. Petru, pa tudi Raziskovalna skupina »Navzočnost« (Presenza) iz Gorice. Na prvi strani prinaša Dom nadalje duhovniški dokument oziroma seznam duhovnikov iz šentpeterske dekanije, ki so podpisali listino, ki se zavzema za pravice slovenskega jezika oziroma slovenskega narečja v Slovenski Benečiji.

O tem, zakaj se imenuje ozemlje slovenskih Benečanov Benečija, je objavljen zanimiv v italijanščini napisan članek na tretji strani. V italijanščini je napisan tudi dolg in aktualen, inteligentno napisan članek »Kakšna zgodovina, kakšna demokracija, kakšna omika?« na tretji strani. V njem avtor zagovarja in dokazuje obstoj in podobo neodvisne slovenske etnije. Kljub nekaterim netočnim zgodovinskim tolmačenjem je članek odličen in bi bil vreden objave v kaki znanstveni reviji za zgodovinska vprašanja ter bi zaslužil, da bi se vnela o njem znanstvena debata zgodovinarjev. Članek je napisal M.Q. Zanimivi so tudi zgodovinski prebliski pod naslovom »Nekdaj ni bilo meja...«. R.R. poroča v italijansko napisanem članku o spokorniških obre-

dih v Tipani, B.Z. pa nadaljuje razpravo o imenih naselbin in zemljišč v Nadiških dolinah ter posega pri tem tudi daleč nazaj v zgodovino. Med drugim obširno razpravlja, kje je bila svoječasna bitka med Langobardi, ki jih je vodil vojvoda Vektar, in Slovenci, ki so ogrožali Čedad.

V.B. objavlja članek o babicah, ki so do nedavnega pomagale pri porodih. Članek ima etnografski pomen. B.Z. pa nadaljuje svojo razpravo »Opozorila na doktorske disertacije, ki zadevajo Slovensko Benečijo«. Razprava je pisana v italijanščini. V narečju napisan članek poroča o »Dnevu emigranta 1981«. Na zadnjih treh straneh pa najdemo poročilo o zborovanju organizacije za ogrožene jezike in kulture v Rimu, pa tudi nekaj narodopisnih člankov, recepte za stare jedi iz Slovenske Benečije, članek o vranah v narečju in italijansko napisan članek o zdravstveni reformi. Objavljen je tudi seznam umrlih v zadnjem času. Naj omenimo, da je mesečnik »Dom« nepogrešljiv za vse, ki se znanstveno ali kako drugače ukvarjajo s Slovensko Benečijo.

—O—

KDO JE ODGOVOREN?

V noči med soboto in nedeljo so neznanci zažgali garažo pod stanovanjem župnika Emila Cenčiča v Gornjem Tarbiju v Slovenski Benečiji. Policija, ki je uvedla preiskavo, še ni odkrila sledi za zlikovci, ker tudi ni jasno, če je požar sam ugasnil, ali pa so storilci sami pogasili ogenj. Vsekakor je garaža precej poškodovana, kakor tudi župnikov avtomobil. K sreči ogenj ni zajel bencinskega tanka v avtomobilu, saj bi v tem primeru prišlo tudi do eksplozije. Župnik Emil Cenčič je med najvidnejšimi osebnostmi slovenske duhovščine v Benečiji in je tudi član enotne slovenske delegacije.

srečno tolmačil že dr. Henrik Tuma, ki je izhajal iz primerjav samih gospodarskih dejavnosti, nasproti mehničnim, ideološkim in virtuosnim sklepom in drznim zaključkom jezikoslovcev.

Dr. Henrik Tuma nam je razložil in odkril pomen mnogih besed, katerega že nismo poznali več, npr. »lasta« tj. kamenita skrila, iz katerih so pogosto sestavljene gore; odtod oznaka Lastavice za goro nad Višarjami. Nadalje številno izrazje, ki označuje oblikovitost površja, kot »peč« (pečina) ali »pala« (polica) ipd., ki jih sledi v imenih po vseh Alpah in sklepa, da so bili »Slovani« (ob upoštevanju prakorenine slovenščine, v resnici Slovenci) prastari prebivalci na območju Alp. V tem sklepu ga potrjuje med drugim dejstvo, da je danes ponavljana naselitev Slovincem na območje vzhodnih Alp leta 568, tj. po odhodu Langobardov v Italijo, zgolj domneva (nemških) zgodovinarjev v je ne potrjuje noben zgodovinski vir!

Ta trditev, osvetljena tudi z drugih zornih kotov, postane res nevzdržna. Vezana je na nemško teorijo o preseljevanju narodov. Slovenci naj bi ob naselitvi v te kraje trčili na poromanjene »starosele«. Ti pa naj bi bili keltskega porekla. Toda imenoslovje in ostanke prastarih kmečkih kultur na tem področju kažejo jasno na slovanskost teh staroselcev oz. na njih slovanskost, ki je ni mogla

povsem izbrisati zasedba Keltov in za njimi Rimljanov, saj nam v imenih povsod sili na dan. O slovanskosti Ilirov in Venetov pa nam govorijo tudi naši zgodovinarji. Seveda pred prvo vojno.

Pri iskanju in tolmačenju pomenov imen, ki so se že izgubili, moramo večkrat poseči tudi po izrazih v drugih slovanskih jezikih. Ime **Devín** npr. je v slovenščini že nejasno, toda pojavlja se tudi pri Bratislavi nad Donavo, pa v Pragi nad Vltavo, pa ob Labi, kjer je izvorno ime mesta Magdeburg. Nemci oz. njih predhodniki Sasi so mislili, da prihaja od naših ljubih ptičic. Po legi nad rekami ali raz ponesrečeno prevedli. Kakor so prevedli tudi izraz Lastavice v »Schwalbenspitze«, misleč da prihaja od našim ljubih ptičic. Po legi nad rekami ali nad morjem, v našem primeru, pa je sklepati, da bi bil Devín lahko opazovalnica. In res nam to pomenki koren v češkem jeziku potrjuje (divadlo = gledališče).

Pogosto je tuj, novejši jezik samo lupina, pod katero se skriva prastara kmečka kultura, ki je enaka kot naša slovenska. Noše, ročna dela, domači izdelki, plesi in melodije so si precej podobni na območju od Slovenije, preko Štajerske do Moravske, preko Ogrske, Slovaške in Romunije do Ukrajine. Zlasti še kombinacije barv: zelena, plava, rdeča, bela. Kjer pa se je uveljavil kasnejši

bavarski (nemški) vpliv, se uveljavlja v ljudskih nošah črna barva, tudi vijolična, ki se slovenskemu okusu oz. čutu prej omenjenih kmečkih kultur upira. Vaška praznovanja, mlaji, pustne prireditve po Gornjem Štajerskem in po Spodnji Avstriji imajo čisto slovenski značaj. Kultura žene tj. oblačenja, doma in gospodinjstva na Ogrskem je očitno staroslovenska.

Ista kmečka kultura se je ohranila pod romansko jezikovno lupino tudi v Romuniji. V jeziku so številne staroslovenske besede. Celo severnemu vetru pravijo »krivec«, kot pri nas. Romuni se sicer v tem stoletju zelo trudijo, da bi izločili čimveč starih slovanskih besed iz svojega jezika, kar pa seveda na njih kmečki kulturi ne more mnogo spremeniti. Ostajajo pa številna imena krajev, rek, gora, ki jih ni mogoče preprosto odpraviti in ki kažejo pri Romunih na staro slovansko kmečko kulturo in poreklo. Več rek v Romuniji nosi ime **Bistrice**, obstajajo mesta **Slatina**, **Toplica** in **Trgoviste**, kraji **Cerna voda**, **Cuza voda**, **Dragos voda**, **Gradistea**, dve mesti **Craiova**, reka **Crasna**, več rek **Bistra** in **Cerna**, reka **Prahova**, mesto **Lipova**, kraj **Dumbrava**, številni kraji z začetnim imenom **Ţirgu**, gorski prehod **Predeul** itd.

(Dalje)

MOSOLIMPIADA 80

0000 SAŠA RUDOLF 000000000000 23 0000

**Hotel Kosmos,
24. julija 1980 dopoldne**

Povsod po svetu neglede na različne družbene ustroje so brazde med teorijo in prakso več ali manj globoke. Zakonsko priznana pravica je nekaj, stopnja izvajanja ali celo neizvajanja pa je nekaj povsem drugačnega. Ponekod so vzroki za razlike med teorijo in prakso v boju med zakonodajalcem in birokracijo, ki je tako na Vzhodu kot Zahodu do skrajnosti konservativna.

Razliko med teorijo in prakso v Sovjetski zvezi na lastni koži še najbolj občutijo ženske, kot je tudi razvidno iz besed dežurnaje našega nadstropja Maše. Sovjetska zakonodaja je uvedla popolno enakopravnost med spoloma, vendar le na papirju. Stvarnost je nekaj povsem drugačnega. Tako ima Maša za 50 rubljev nižjo plačo, samo zato ker je ženska. Služba v hotelu pa je zanjo le eden od štirih poslov, ki jih opravlja. Tako je *hotelska nadzornica, žena, mati in gospodinja*.

Da položaj ženske v Sovjetski zvezi nikakor ni zavirljiv priznava tudi Pravda, ko piše, «da enakopravnost med spoloma, kot je določena z zakonom, nikakor ne izpolnjuje svojega namena pri zakonskih odnosih, saj ne more rešiti problema razdelitve družinskih in gospodinjskih odgovornosti med žensko in moškim.»

Iz statistike, ki jo je objavila Literaturna Gazeta, je razvidno, da ima ženska 3 krat manj časa od moškega za študij, 2 krat manj za branje in 3 krat in pol manj za športne in rekreativne dejavnosti. Povprečno je med delovnikom od 6 do 8 ur v službi, 4 ure posveti gospodinjstvu, 2 za nakupe, 2 za pot v službo in spremljanje otrok v šolo: skupno torej od 14 do 16 ur. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da je treba vse gospodinjske posle opraviti ročno, saj nima pralnega stroja, pomivalnika, sesalca za prah in vseh ostalih večjih in manjših gospodinjskih strojev, ki olajšajo delo v hiši. Tudi nakupovanje hrane je nekaj povsem drugačnega kot pri nas. Čakanje v vrstah tudi po nekaj ur za nakup zelenjave, krompirja, mesa, kruha in mleka, je monotonno in utrudljivo. Premikanje je omejeno na javne prevoze, saj skoraj ni ženske, ki bi šla v službo ali pospremila otroke v šolo z lastnim avtomobilom.

Lahko bi celo rekli, da se je položaj v zadnjih desetletjih za večino celo poslabšal. Še leta 1950 je bilo v Sovjetski zvezi stalno zaposlenih le 19 milijonov žensk, leta 1974 pa že 51 milijonov, medtem ko je pri gospodinjstvu ostalo le še 6 milijonov. Množična uporaba ženske delovne sile nikakor ni bila izbira samih žensk v želji, da bi se dvignile na socialni lestvici, pač pa ekonomska potreba države. Delovne sile je bilo premalo, zato je bilo treba vključiti v gospodarski stroj tudi ženske. Rezultat, kot smo že videli, je, da se je razlika med spoloma še povečala, saj mora zdaj poleg vsega prispevati s svojo plačo tudi k družinski bilanci.

Država bi ji lahko priskočila na pomoč vsaj v njeni vlogi matere s postavitvijo

zadostnega števila otroških vrtcev. Toda uradna statistika pove, da je v *otroških vrtcih* prostora le za *tretjino predšolskih otrok*, torej le za 11 milijonov in pol, za ostalih 23 milijonov morajo skrbeti sorodniki, prijatelji, znanci.

Da bo mož pomagal ženi pri hišnih poslih, da bo oče prevzel del materinih obveznosti pri vzgoji otrok, je ostala le tiha želja. Literaturna Gazeta ve povedati, da je le 58 odstotkov moških pripravljenih pomagati pri hišnih poslih, vendar le pomagati, kar pomeni, da glavnina ostane na ramenih žene.

Nič čudnega torej, da je Maša nervozna, da ji je smeh polagoma zamrl na ustnicah. Vedno je trudna, premalo spi. Statistike pravijo, da poročene povprečno spijo 3 ure manj tedensko od svojega zakonskega partnerja.

Razlike med spoloma tudi v službah. Preko 75 odstotkov zaposlenih žensk je manj plačanih in opravlja ročna dela. Po smrti Jekaterine Furceve ni več ženske

v sovjetski vladi, nobene ni v politbiroju, v centralnem komiteju partije pa le 5. Tudi med skoraj 250 člani Akademije znanosti je prisotnost žensk povsem nepomembna, saj sta stalni članici le dve.

Žensk, ki so že dosegle upokojitveno starost (55 let), vendar nadaljujejo z delom, je 2 krat več kot moških.

Kot smo že videli, v Sovjetski zvezi stalno narašča število razporok. Preko 56 odstotkov zakonov se razdre po krivdi moških, le 5 odstotkov po krivdi žensk, za ostalih 39 odstotkov nosita krivdo oba partnerja.

Moškemu se vsekakor bolje godi kot ženski, ko se razporoči. Nad 23 odstotkov razporočenih moških se na novo oženi, medtem ko si le 12 odstotkov razporočenih žensk lahko ustvari novo družino.

(Dalje)

DAROVI IN PRISPEVKI

M. P. iz Trsta je darovala 10.000 lir v tiskovni sklad.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drage Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

- Mihec, si ti kej pošacau naše ženske, ke so jemele njej praznik?
- Jest, dragi moj Jakec, sm naše ženske zmiram šacau, tudi kadar niso jemele praznik, posebno če so ble lepe. Se zna, da sm se tudi zdej zmislju nanje jn šou kupet tiste mimoze. De be ti vidu, kaku smo se pr rožnarcah moški pahali za prit do rož!
- E, kej češ, danesdan so pršle ženske do velike velave jn zgleda, de bojo še bol. So postale tudi ministri jn vse sorte.
- Znam, znam. Vidi: na Angleškem komendira tista Thatcher, precdnik evropskega parlamenta je ženska, precdnik rimskega parlamenta je ženska, na Švedskem je tudi ana ženska ke komendira jn tam u Indiji je tista Indira Gandi jn tam zraven je še tista Bandaranajke...
- Ma tudi nas Slovence predstaula u senati ena ženska.
- Jn tudi meloni jemajo u Rimi ano poslanko.
- Ja, ja, dragi moj, prou povsod se pozna, da so ženske začele noset hlače.

Se me zdi, da gremo u tašne cajte, ku bo spet velau matriarhat jn mi bomo, z našem patriarhatom, mogli jet u kot. Jn kaku znajo bet energične!

- Ne mi pravet! Sej so tudi soudatje: na Kitajskem jn u vseh sort držav tretjega sveta. Prina tle pr nas govorijo, de bojo klicali h soudatam tudi ženske.
- Ma kej misleš, de bojo nardili kasarne posebe za moške jn posebe za ženske? Al bojo vsi skupej? Si misleš kej bo ratało?
- De be jeh klicali h soudatam se me zdi kar prou. Če jemajo vojo bet pr rdečeh brigadah jn strelat jn mečat bombe, naj provirajo še vojaščino.
- Taku je. Še žou jem bo, ke se tolko potegavajo za tu njej enakopravnost. Bojo spoznale kaku lepu je blo, kadar so doma kuhale jn prale jn živele u miri. Jn komendirale so pej tudi prej glih taku. Je res, de je mož «kapofamilja», ma tu je zmiram blo samo formalno. Ma skori zmiri je blo taku, de je velalo kar je rekla uana. Tudi natepla ga je. Znaš tisto, ke je ana baba tepla moža jn uan ji je ušou pod postlo. Jn uana je krčala najn, nej pride ven jn uan pej ni tou. Je reku: «u moji hiši sm jest gospodar.»
- Ja, ja. Sej zastojn ni ratau tisti star slovenski pregovor: «Hudič, beži, baba gre!»
- Sej je vre u stareh grških cajteh bla tista Ksantipa...
- Pej u Egipti tista Kleopatra, al pej ruska carica Katarina, avstrijska Marija Terezija al pej tista izraelska Golda Meir, ke je imela prfina muštafe...
- Znaš kej rečem jest? Nej se napenjajo, nej se poganjajo koker čejo, ma možiči ne bojo ratale. Ne bojo mele naše telegence jn vseh našeh moških atributov, če jem jeh mi ne bomo posodili.
- Taku je, orkotron!